

A KRÓNIKUS SZÍVELÉGTELENSÉG GYÓGYSZERES TERÁPIÁJA

Prof. Szökő Éva

Szívelégtelenség

komplex klinikai szindróma, amelyet bármely strukturális vagy funkcionális kardiális rendellenesség okozhat, mely károsítja a kamra szisztolés és/vagy diasztolés funkcióját és aminek következtében a szív által kipumpált vér nem elégíti ki a szövetek metabolikus szükségletét

A szívelégtelenség gyakori oka:

**ischaemiás szívbetegség (gyakran szívinfarktus után)
hipertónia
cardiomiopathia**

ritkábban pl.

hipertireózis, vírusfertőzés, túlzott alkoholfogyasztás, egyéb toxikus ártalom, billentyű hiba, stb.

Progresszív, magas halálozású betegség

Kompenzáló mechanizmusok:

keringő vér mennyisége ↑ (preload ↑)

fokozott szimpatikus aktivitás (tachycardia, afterload ↑)

vazokonstriktió

kamrai hipertrófia/remodellizáció

A szívelégtelenség tünetei:

dyspnea, paroxysmalis nocturnalis dyspnea (bal szívfél)

folyadékretenció (jobb szívfél)

csökkent fizikai terhelhetőség, fáradtság,

konfúzió, alvászavar, letargia,

sápadtság, hideg végtagok, tachycardia,

polyuria, nocturia, perifériás ödéma,

étvágycsökkenés, malabszorpció

Neurohormonális modell

a szimpatikus idegrendszer és a RAA rendszer aktiválódása:

noradrenalin, angiotenzin II, aldoszteron, endothelin,

vazopresszin, gyulladást fokozó citokinek fokozott termelődése

→ **kamrai remodellizáció, a betegség progressziója**

A kezelés célja

- a szívelégtelenséghez vezető betegségek prevenciója
- a szívelégtelenség progressziójának csökkentése, megakadályozása
- az életkilátások és az életminőség javítása

Stádiumbeosztások

Funkcionális - NYHA

NYHA I. - a fizikai aktivitás nem korlátozott

NYHA II. – a fizikai aktivitás enyhén korlátozott, a szokásos terhelés tüneteket okoz

NYHA III. – a fizikai aktivitás kifejezetten korlátozott, a szokásosnál kisebb aktivitás már tüneteket okoz

NYHA IV. – nyugalomban is vannak tünetek

ACC/AHA stádiumbeosztás

A, B, C és D stádiumok

A szívelégtelenség progressziójának lassítására, a morbiditás és mortalitás csökkentésére, vagy a tünetek javítására bizonyítottan alkalmas gyógyszerek

ACE gátlók

egyes β -blokkolók

diuretikumok

digoxin

Bizonyos betegcsoportokban előnyös hatásúak

aldoszteron-antagonisták

AT₁-receptor antagonisták

(hidralazin - izoszorbid dinitrát kombináció)

Általános teendők:

a sóbevitel korlátozása, folyadékbevitel mérsékelt csökkentése

a testsúlymérés napi rendszeres ellenőrzése

túlsúlyos betegek esetében az ideális testsúly elérése

influenza és *Pneumococcus* elleni immunizáció

rendszeres fizikai tréning (mérsékelt)

a szívelégtelenséget súlyosbító gyógyszerek kerülése

A szívelégtelenséget súlyosbító gyógyszerek

nem szteroid gyulladásgátlók (NSAID)

antiaritmiás gyógyszerek

kalcium-csatorna blokkolók, KIVÉVE amlodipin, felodipin

triciklusos antidepresszánsok

kortikoszteroidok

lithium

ACE gátlók

captopril, enalapril, lisinopril, perindopril, ramipril, quinapril, benazepril, cilazapril, fosinopril, spirapril,trandolapril

Az ACE gátlók hatásai - klinikai vizsgálatok

- **javítják a betegség, tüneteit**
- **lassítják a betegség progresszióját**
- **csökkentik a halálozást (15-20%-kal)**
- **csökkentik a szívelégtelenség és szívinfarktus miatti kórházi felvételek számát**
- **csökkentik az ismételt infarktus gyakoriságát**
- **prevencióra is alkalmasak**

Az ACE gátlók hatásmódja

- **csökkentik az angiotenzin II és következményesen az aldoszteron termelését**

mérséklük:

- a kamrai hipertrófiát / remodelizációt**
- a NA felszabadulást**
- a vazokonstriktiót**
- a nátrium- és víz-retenciót**

- **emelik a bradykinin és értágító prosztaglandinok mennyiségét**

A hatás néhány napon belül kialakul, maximumát hetek, hónapok alatt éri el

A kedvező hatás tartósan fennáll

Balkamrai diszfunkció esetén MINDIG alkalmazni kell, függetlenül a szívelégtelenség tüneteinek megjelenésétől vagy azok súlyosságától

Az ACE gátlók mellékhatásai

erőteljes vérnyomáscsökkenés (szédülés, ájulás)

ronthatják: hypovolaemia, alacsony szérumszénium nátrium

teendő: a dózis fokozatos emelése! (diuretikum átmeneti elhagyása, nátrium megszorítás feloldása)

romló veseműködés

ronthatják: alacsony szérumszénium nátrium, NSAID

teendő: a dózis csökkentése, a vesefunkciót és a szérumszénium kálium szintet ellenőrizni kell

hyperkalaemia

ronthatják: veseelégtelenség, kálium pótlás vagy kálium-spóroló diuretikum

száraz köhögés (5-15%)

angioödéma – ritka, életveszélyes

kiütések, az ízérzés zavara

A β -blokkolók hatásai – klinikai vizsgálatok

bisoprolol, carvedilol, metoprolol-szukcinát (nyújtott hatóanyag leadású), nebivolol

- **csökkentik a morbiditást és mortalitást (30-35%-kal)**
- **csökkentik a szívelégtelenség miatti kórházi felvételek számát**
- **lassítják/visszafordítják a betegség progresszióját (reverz remodelizáció)**
- **mérsékelten javítják a betegek panaszait, tüneteit**

A β -blokkolók hatásmódja

A fokozott adrenerg aktiváció (direkt kardiotoxikus hatás) gátlása

mérséklék (megfordítják) a kamrai hipertrófiát, ischaemiát
csökkentik a kamrai ritmuszavarok kialakulását

A kezelés kezdeti szakaszában a tünetek rosszabbodhatnak

Nagyon lassú dózisémelés!
(kb. a céldózis 1/10- 1/20 részével kezdve)

**Valamennyi stabil, bal kamrai diszfunkcióval járó
szívelégtelenségben (ACE-gátlóval, esetleg diuretikummal együtt)
alkalmazni kell**

A β -blokkolók jellemző mellékhatásai

**folyadékretenció, a szívelégtelenség progressziója
a kezelés kezdetén**

fáradékonyság

bradycardia

hipotónia

A β -blokkolók kontraindikáltak

asthma bronchiale, súlyos COPD

túlzott bradycardia, AV blokk

kardiogén shock, akut szívelégtelenség

nagyfokú folyadékretenció

A diuretikumok hatásai – klinikai vizsgálatok

- **gyorsan javítják a betegek panaszait, tüneteit**
- **nem befolyásolják a betegség progresszióját**
- **csökkentik a szívelégtelenség miatti kórházi felvételek számát**
- **nincs adat a mortalitást befolyásoló hatásról**

**Folyadékretencióval járó szívelégtelenség valamennyi
esetében alkalmazni kell**

Mindig ACE-gátlókkal és β -blokkolókkal együtt

A diuretikumok hatásmódja

fokozzák a nátrium és víz ürítését

csökkentik a szív előterhelését

csökkentik az ödémát

kacsdiuretikumok (furosemid) - a leggyakrabban használt
„plafon-hatás”

tiazid diuretikumok - önmagukban nem

**Adagolás – a tüneteknek megfelelően, alacsony kezdő dózissal
a testsúly ellenőrzése!**

A nátrium bevitelt is csökkenteni kell

A túlzott diurézis rontja az állapotot

**A furosemid biológiai értékesíthetősége
nagy variabilitású,
étellel együtt bevéve jelentősen csökken**

A furosemid mellékhatásai

elektrolit hiány

hypokalaemia, hypomagnesaemia → ritmuszavarok

hipotenzió – folyadékhiány miatt

hyperurikaemia (köszvény roham), glukóz tolerancia ↓

ritkán bőrkiütés, halláskárosodás

A digoxin hatásai – klinikai vizsgálatok

- javítja a betegek tüneteit, életminőségét
- csökkenti a szívelégtelenség miatti kórházi felvételek számát (28%), de növeli a más CV ok miatt
- nem csökkenti a mortalitást normál sinus ritmusú szívelégtelen betegeknél (nőknél rontotta)

DE!

ADAGOLÁS !

0,5 - 1 ng/ml cél plazmakoncentráció

napi 0,125 mg

A digoxin hatásmódja

- **Na⁺/K⁺ ATPáz gátlása → intracelluláris Ca²⁺ növekedése**

pozitív inotróp hatás

- **Neurohormonális hatások:**

- **a szimpatikus tónus csökkentése, vagus hatás fokozása**

szívfrekvencia csökken, ingervezetés lassul

csökken a szív előterhelése

- **a vese renin kiválasztásának csökkentése**

veseelégtelenség!

interakció (amiodaron, verapamil, propafenon, kinidin, spironolakton)!

szérum kálium- és magnéziumszint!

farmakokinetika!

A digoxin mellékhatásai

ritmuszavarok

GIT tünetek (étvágytalanság, hányinger, hányás, hasmenés)

neurológiai tünetek (látászavar, zavartság)

fáradtság, gyengeség

synus ritmusú, a szívelégtelenség tüneteit mutató betegek esetében ACE-gátlók, β -blokkolók, diuretikumok mellett

egyidejű supraventricularis tachyarrhythmia esetén a terápia korai szakaszában

Aldoszteronantagonisták – klinikai vizsgálatok

Spirolakton

- **súlyos szívelégtelenségben ACE-gátlók, diuretikumok, digoxin, β -blokkoló mellé adva csökkenti a mortalitást (kb. 30%-kal)**
- **csökkenti a szívelégtelenség vagy egyéb CV betegség miatti kórházi felvételek számát**
- **javítja a betegek panaszait, tüneteit**

Eplerenon (szelektív aldoszteron-antagonista)

- **klinikai vizsgálatokban a legsúlyosabb stádiumú betegeknél is csökkentette a halálozást és a hospitalizáció gyakoriságát (egyéb szerek mellé adva)**

Az aldoszteronantagonisták hatásmódja

- **csökkentik az aldoszteron okozta remodelizációt**
- **fokozzák a nátrium és csökkentik a kálium ürítését**

A spironolakton mellékhatásai

- **hyperkalaemia (bradycardia, szíveállás)**
- **gynecomastia**

**megfontolandó minden szívelégtelenség tüneteit mutató betegnél,
különösen ha káliumpótlást kapnak**

súlyos stádiumban

AT1-receptor blokkolók (ARB)

losartan, eprosartan, valsartan, irbesartan, candesartan, telmisartan

ARB - klinikai vizsgálatok

- **javítják a betegség tüneteit, az életminőséget**
- **nem bizonyított előnyük az ACE gátlókhöz képest a mortalitásra gyakorolt hatás tekintetében**

ARB - hatásmód

gátolják az angiotenzin II AT1 receptorát →

→ **értágítás**

→ **aldoszteron ↓ → Na⁺ ürítés ↑, K⁺ ürítés ↓**

→ **szimpatikus aktivitás ↓**

→ **renin-angiotenzin rdsz. aktivitása ↑**

nem gátolják az angiotenzin II hatását az AT2 receptoron

ARB - mellékhatások

a vesefunkció romlása (nagy dózisban)

hipotenzió

hyperkalaemia

az ACE gátlók alternatívái, ha arra intoleráns a beteg

a standard (ACEI, β-blokkoló, diuretikum) kezelés kiegészítésére is szóba jöhetnek